

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL TEISENOS BYLOJE PAGAL PAREIŠKĖJO – VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIO TEISMO PRAŠYMĄ IŠTIRTI, AR LIETUVOS RESPUBLIKOS LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO 6 STRAIPSNIO 5 DALIS (2016 M. BIRŽELIO 28 D. REDAKCIJA), LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2001 M. SAUSIO 25 D. NUTARIMU NR. 86 PATVIRTINTŲ LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO IŠMOKŲ NUOSTATŲ 9 PUNKTAS (2017 M. BALANDŽIO 12 D. REDAKCIJA) NEPRIEŠTARAUJA LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI, NUTRAUKIMO

2018 m. sausio 25 d. Nr. KT2-S1/2018

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvarstė pareiškėjo Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą Nr. 1B-28/2017 ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 straipsnio 1, 2 dalims, 39 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 6 straipsnio 5 dalis (2016 m. birželio 28 d. redakcija), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 86 patvirtintų Ligos ir motinystės socialinio draudimo išmokų nuostatų 9 punktas (2017 m. balandžio 12 d. redakcija) tiek, kiek pagal šias nuostatas maksimalus kompensuojamasis uždarbis vaiko priežiūros išmokoms apskaičiuoti negali viršyti dviejų šalies vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių, galiojusių užpraeitą ketvirtį iki teisės gauti vaiko priežiūros išmoką atsiradimo

dienos, dydžio.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėjas Vilniaus apygardos administracinis teismas kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu iširti, ar Konstitucijos 38 straipsnio 1, 2 dalims, 39 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo (toliau – ir Įstatymas) 6 straipsnio 5 dalis (2016 m. birželio 28 d. redakcija), Vyriausybės 2001 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 86 patvirtintų Ligos ir motinystės socialinio draudimo išmokų nuostatų (toliau – ir Nuostatai) 9 punktas (2017 m. balandžio 12 d. redakcija) tiek, kiek pagal šias nuostatas maksimalus kompensuojamasis uždarbis vaiko priežiūros išmokoms apskaičiuoti negali viršyti dviejų šalies vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių, galiojusių užpraeitą ketvirtį iki teisės gauti vaiko priežiūros išmoką atsiradimo dienos, dydžio.

Šis prašymas Konstituciniame Teisme gautas 2017 m. gruodžio 12 d.

2. Konstitucinio Teismo pirmininko 2017 m. gruodžio 22 d. potvarkiu Nr. 2B-78 pagal pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą Konstitucinio Teismo posėdžiui pradėta rengti byla Nr. 21/2017.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

1. Pareiškėjas Vilniaus apygardos administracinis teismas Konstitucinio Teismo prašo iširti Įstatymo 6 straipsnio 5 dalies (2016 m. birželio 28 d. redakcija), Nuostatų 9 punkto (2017 m. balandžio 12 d. redakcija) tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijos 38 straipsnio 1, 2 dalims, 39 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Pareiškėjo teigimu, ginčijamu teisiniu reguliavimu įtvirtintas vaiko priežiūros atostogų metu mokamos vaiko priežiūros išmokos dydžio ribojimas yra neproporcingas, nes valstybinio socialinio draudimo įmokas asmenys moka nuo visos pajamų sumos, be to, didesnes valstybinio socialinio draudimo įmokas mokantiems asmenims išmokos dydis buvo ribojamas, o mokantiems mažesnes – ne. Jo manymu, įstatymų leidėjas turėtų nustatyti tokį atostogų vaikui prižiūrėti metu mokamų išmokų dydį, kuris atitiktų šių atostogų išėjusio asmens iki jų gauto atlyginimo vidurkį.

2. Šiame kontekste pažymėtina, kad Konstitucinis Teismas 2018 m. sausio 24 d. priėmė nutarimą Nr. KT1-N1/2018 „Dėl Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 6 straipsnio 5 dalies (2011 m. gruodžio 15 d. redakcija), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 86 patvirtintų Ligos ir motinystės socialinio draudimo išmokų nuostatų 7 punkto (2012 m. rugpjūčio 21 d. redakcija), 10 punkto (2011 m. gruodžio 28 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ (toliau – Konstitucinio Teismo 2018 m. sausio 24 d.

nutarimas), kuriame *inter alia* įvertino Įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje (2011 m. gruodžio 15 d. redakcija) ir Nutarimo 10 punkto (2011 m. gruodžio 28 d. redakcija) pirmojoje pastraipoje įtvirtinto teisinio reguliavimo, kuriuo buvo ribojamas kompensuojamojo uždarbio, pagal kurį buvo apskaičiuojama motinystės (tėvystės) pašalpa, dydis, atitiktį Konstitucijai.

2.1. Paminėtinos šios Konstitucinio Teismo 2018 m. sausio 24 d. nutarimo motyvuojamosios dalies nuostatos:

– „Palyginus 2016 m. birželio 28 d. redakcijos Įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytoju Įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje, išdėstytoje 2011 m. gruodžio 15 d. redakcija, pažymėtina, kad nors pasikeitė atostogų vaikui prižiūrėti metu mokamos išmokos pavadinimas (ji vadinama nebe motinystės (tėvystės) pašalpa, o vaiko priežiūros išmoka) ir jos maksimalaus dydžio nustatymo kriterijus (atostogų vaikui prižiūrėti metu mokamos išmokos apribojimas yra susietas ne su draudžiamosiomis pajamomis, o su šalies vidutiniu mėnesiniu darbo užmokesčiu), joje nustatyto teisinio reguliavimo esmė šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu nepakito: kompensuojamojo uždarbio, pagal kurį yra apskaičiuojama vaiko priežiūros išmoka (buvusi motinystės (tėvystės) pašalpa), dydis yra ribojamas“;

– „Nuostatų (2017 m. balandžio 12 d. redakcija) 9 punkte, remiantis Įstatyme nustatyto kompensuojamojo uždarbio dydžio ribojimu, yra nustatytas maksimalaus dienos kompensuojamojo uždarbio dydžio ribojimas, kuris ankstesnės redakcijos Nuostatuose buvo nustatytas 10 punkte (2011 m. gruodžio 28 d. redakcija)“; „Palyginus 2017 m. balandžio 12 d. redakcijos Nuostatų 9 punkte nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytoju Nuostatų 10 punkte, išdėstytoje 2011 m. gruodžio 28 d. redakcija, pažymėtina, kad jame nustatyto teisinio reguliavimo esmė šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu nepakito: remiantis Įstatyme nustatyto kompensuojamojo uždarbio dydžio ribojimu, dienos kompensuojamojo uždarbio, pagal kurį apskaičiuojama vaiko priežiūros išmoka (buvusi motinystės (tėvystės) pašalpa), dydis yra ribojamas“.

Taigi Įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje (2016 m. birželio 28 d. redakcija) ir Nuostatų 9 punkte (2017 m. balandžio 12 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas tiek, kiek jo konstitucingumas ginčijamas pareiškėjo Vilniaus apygardos administracinio teismo prašyme, šioje konstitucinės justicijos byloje reikšmingu aspektu yra tapatus tam, kurį Konstitucinis Teismas vertino 2018 m. sausio 24 d. nutarime.

2.2. Pareiškėjas Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo ištirti Įstatymo 6 straipsnio 5 dalies, išdėstytos 2016 m. birželio 28 d. redakcija, ir Nuostatų 9 punkto, išdėstyto 2017 m. balandžio 12 d. redakcija, atitiktį toms pačioms Konstitucijos nuostatoms, kaip ir ginčydamas Įstatymo 6 straipsnio 5 dalies (2011 m. gruodžio 15 d. redakcija) ir Nuostatų 10 punkto (2011 m. gruodžio 28 d. redakcija) pirmosios pastraipos atitiktį. Pareiškėjas pateikia tuos pačius argumentus ir teiginius, jis nenurodo jokių naujų pakeistojo Įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje (2016 m. birželio 28 d. redakcija)

ir Nuostatų 9 punkte (2017 m. balandžio 12 d. redakcija) įtvirtinto teisinio reguliavimo aspektų, palyginti su tais, kurie buvo tiriami konstitucinės justicijos byloje, kurioje priimtas Konstitucinio Teismo 2018 m. sausio 24 d. nutarimas.

2.3. Konstitucinis Teismas 2018 m. sausio 24 d. nutarime konstatavo, kad įstatymų leidėjas, ginčijamoje Įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje (2011 m. gruodžio 15 d. redakcija) nustatęs maksimalų atostogų, skirtų vaikams auginti ir auklėti namuose, metu teikiamos finansinės paramos, grindžiamos socialiniu draudimu, dydį, įgyvendino iš Konstitucijos, *inter alia* jos 38 straipsnio 1, 2 dalių, 39 straipsnio 1 dalies, kylančią diskreciją pasirinkti, iš kokių šaltinių bus finansuojama vaikams auginti ir auklėti namuose skirtų atostogų metu teikiama finansinė parama, ir nustatyti šios paramos dydžius, *inter alia* tokius, kurie nebūtinai atitiktų jos gavėjo iki atostogų gauto atlyginimo vidurkį. Nustatęs maksimalų atostogų, skirtų vaikams auginti ir auklėti namuose, metu teikiamos finansinės paramos dydį, kai nenustatyta pajamų riba, nuo kurios valstybinio socialinio draudimo įmokos nemokamos, įstatymų leidėjas, vadovaudamasis konstituciniais valstybės socialinės orientacijos ir socialinio solidarumo principais (be kita ko, tuo, kad didesnę atlyginimą gaunantys asmenys gali daugiau prisidėti prie socialinei paramai reikalingų lėšų sukauptimo), siekė užtikrinti valstybinio socialinio draudimo sistemos finansinį stabilumą ir visų šioje sistemoje dalyvaujančių asmenų interesų pusiausvyrą, taip pat tam tikra apimtimi paskirstyti įsipareigojimų vykdymo našta visuomenės nariams. Nėra pagrindo teigti, kad toks paskirstymas buvo konstituciškai nepagrįstas, neproporcingas ar paneigė valstybės socialinę orientaciją ir iš Konstitucijos valstybei kylančius įpareigojimus.

Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymą (2016 m. birželio 29 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), įsigaliojusį 2017 m. sausio 1 d., didžiajai daliai apdraustųjų asmenų pajamų riba, nuo kurios nemokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, *inter alia* motinystės socialiniam draudimui, nėra taikoma (t. y. netaikoma viršutinė valstybinio socialinio draudimo įmokų riba).

2.4. Konstitucinis Teismas 2018 m. sausio 24 d. nutarime *inter alia* pripažino, kad:

– Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 6 straipsnio 5 dalis (2011 m. gruodžio 15 d. redakcija; Žin., 2011, Nr. 160-7569) tiek, kiek joje buvo nustatyta, kad maksimalus kompensuojamasis uždarbis motinystės (tėvystės) pašalpai apskaičiuoti negali viršyti teisės į ją atsiradimo mėnesį galiojusių Vyriausybės patvirtintų einamųjų metų draudžiamųjų pajamų 3,2 dydžio sumos, neprieštaravo Konstitucijai;

– Vyriausybės 2001 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 86 „Dėl Ligos ir motinystės socialinio draudimo pašalpų nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Ligos ir motinystės socialinio draudimo pašalpų nuostatų 10 punkto (2011 m. gruodžio 28 d. redakcija; Žin., 2011, Nr. 164-7820) pirmoji pastraipa tiek, kiek joje buvo nustatyta, kad maksimalus dienos kompensuojamasis uždarbis motinystės

(tėvystės) pašalpoms apskaičiuojamas pagal einamųjų metų draudžiamųjų pajamų, galiojusių vaiko priežiūros atostogų pradžios mėnesį, 3,2 dydžio sumą, neprieštaravo Konstitucijai.

Konstitucinio Teismo 2018 m. sausio 24 d. nutarimas įsigaliojo tą pačią dieną oficialiai jį paskelbus Teisės aktų registre (TAR, 2018-01-24, Nr. 1082).

3. Vadinasi, Įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje (2016 m. birželio 28 d. redakcija) ir Nuostatų 9 punkte (2017 m. balandžio 12 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas tiek, kiek jo konstitucingumas ginčijamas pareiškėjo Vilniaus apygardos administracinio teismo prašyme, šioje konstitucinės justicijos byloje reikšmingu aspektu jau yra įvertintas.

4. Nors Konstitucinio Teismo 2018 m. sausio 24 d. nutarime tirtas teisinis reguliavimas buvo išdėstytas nauja redakcija, t. y. ta, kurią ginčija pareiškėjas, kaip minėta, ja nustatytas teisinis reguliavimas šioje konstitucinės justicijos byloje reikšmingu aspektu yra tapatus tam, kurį Konstitucinis Teismas jau įvertino, todėl jo atitikties Konstitucijai tyrimas būtų savitiksliis.

5. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 3 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu prašyme nurodyto teisės akto atitiktis Konstitucijai jau buvo tirta Konstituciniame Teisme ir tebegalioja tuo klausimu priimtas Konstitucinio Teismo nutarimas, o pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 3 dalį, jeigu atsisakymo nagrinėti prašymą pagrindai buvo nustatyti pradėjus nagrinėti bylą, priimamas sprendimas nutraukti bylą.

6. Konstatuotina, kad šioje konstitucinės justicijos byloje pareiškėjo ginčijamų Įstatymo 6 straipsnio 5 dalies (2016 m. birželio 28 d. redakcija), Nuostatų 9 punkto (2017 m. balandžio 12 d. redakcija) atitikties Konstitucijai klausimas yra išspręstas Konstitucinio Teismo 2018 m. sausio 24 d. nutarime.

7. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 3 punktą, 3 dalį konstitucinės justicijos byla dėl Įstatymo 6 straipsnio 5 dalies (2016 m. birželio 28 d. redakcija), Nuostatų 9 punkto (2017 m. balandžio 12 d. redakcija) tiek, kiek nurodyta, atitikties Konstitucijos 38 straipsnio 1, 2 dalims, 39 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui nutrauktina.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 28 straipsniu, 69 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 3 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Nutraukti pradėtą teiseną byloje pagal pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą Nr. 1B-28/2017 ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 38 straipsnio 1, 2 dalims, 39 straipsnio 1 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Lietuvos Respublikos

ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 6 straipsnio 5 dalis (2016 m. birželio 28 d. redakcija), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 86 patvirtintų Ligos ir motinystės socialinio draudimo išmokų nuostatų 9 punktas (2017 m. balandžio 12 d. redakcija) tiek, kiek pagal šias nuostatas maksimalus kompensuojamasis uždarbis vaiko priežiūros išmokoms apskaičiuoti negali viršyti dviejų šalies vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių, galiojusių užpraeitą ketvirtį iki teisės gauti vaiko priežiūros išmoką atsiradimo dienos, dydžio.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Dainius Žalimas